

Sygn. akt II CZ 154/11

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. M.

przy uczestnictwie P. S.

o podział majątku wspólnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 lutego 2012 r.,

zażalenia uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego

z dnia 17 czerwca 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 1 września 2009 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną uczestnika postępowania P. S. od postanowienia tego Sądu z dnia 15 maja 2009 r., wydanego w sprawie o podział majątku wspólnego. Skarga została odrzucona na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. jako nieopłacona. Sąd Okręgowy stwierdził brak opłaty podstawowej w kwocie 30 zł, którą skarżący (korzystający ze zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym) powinien był uiścić na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 21, poz. 123). Sąd wskazał, że na podstawie art. 2 ustawy zmieniającej, do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe, co dotyczy także obowiązku wnoszenia opłaty podstawowej. Zażalenie uczestnika od tego postanowienia Sąd Najwyższy oddalił orzeczeniem z dnia 27 stycznia 2010 r. Przyjął, że pomimo błędnego uzasadnienia odpowiadało ono prawu, gdyż w istocie uczestnik nie korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, co powodowało, że jego obowiązek obejmował uiszczenie całej opłaty od skargi kasacyjnej, a nie tylko opłaty podstawowej.

W dniu 9 września 2010 r. uczestnik złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, powołując się na wykładnię przyjętą w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r. (II UZP 4/10, OSNP 2011/3-4/38), zgodnie z którą nieopłacona skarga kasacyjna złożona przez adwokata lub radcę prawnego po wejściu w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571) podlega odrzuceniu dopiero w razie niewykonania zarządzenia wzywającego do jej opłacenia (art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 k.p.c.). Skarżący wskazał, że o treści uchwały dowiedział się 7 września 2010 r. oraz, że nie był wzywany do uiszczenia opłaty od swojej skargi. Do wniosku dołączył skargę kasacyjną.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy odrzucił wniosek o przywrócenie terminu oraz wniesioną wraz z wnioskiem skargę kasacyjną.

W uzasadnieniu stwierdził, że o uchybieniu terminowi do skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej uczestnik dowiedział się z chwilą doręczenia mu postanowienia Sądu Najwyższego oddalającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi, a data dowiedzenia się przez uczestnika o wydaniu uchwały z dnia 15 czerwca 2010 r. pozostaje bez znaczenia dla zachowania terminu z art. 169 § 1 k.p.c. W rezultacie Sąd Okręgowy uznał za spóźniony zarówno wniosek o przywrócenie terminu jak i wniesioną ponownie skargę kasacyjną.

W zażaleniu na powyższe postanowienie uczestnik domagał się jego uchylenia podnosząc, że dopiero wskazana przez niego uchwała II UZP 4/10, mająca moc zasady prawnej, przesądziła, że uczestnik powinien być wezwany do uzupełnienia braku fiskalnego skargi, a sąd mógł odrzucić jego skargę, gdyby nie wykonał wezwania. Wskutek rozbieżności stanowisk odnośnie konsekwencji braku opłaty od skargi kasacyjnej doszło do nierównego traktowania podmiotów w tym samym stanie prawnym, co pozostaje, zdaniem skarżącego w sprzeczności z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP i uprawnia go do skorzystania z wniosku o przywrócenie terminu. Zażalenie skierowane przeciwko postanowieniu o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu Sąd Okręgowy prawomocnie odrzucił postanowieniem z dnia 25 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uczestnik nie złożył wniosku przewidzianego w art. 380 k.p.c. (w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.) o rozpoznanie nie podlegającego odrębnemu zaskarżeniu postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej. Za żądanie takie nie może być uznane wniesienie niedopuszczalnego zażalenia, które zostało odrzucone. W konsekwencji nie zachodzą podstawy do poddania kontroli zasadności postanowienia odrzucającego wniosek o przywrócenie terminu, co powoduje, że jego skuteczność nie została podważona. Tym samym skarga kasacyjna wniesiona przez uczestnika z wnioskiem o przywrócenie terminu słusznie została odrzucona jako spóźniona. Termin do złożenia skargi upłynął w dniu 1 września 2009 r., a odrzucony wniosek

o przywrócenie terminu nie mógł spowodować innej oceny skutków upływu tego terminu.

Na marginesie trzeba wyjaśnić, że wniosek o przywrócenie terminu nie stanowi środka pozwalającego na podważenie prawidłowości wydanych w sprawie orzeczeń, a taki właśnie cel chciał osiągnąć za pomocą tego środka skarżący. Pierwotnie wniesiona przez uczestnika skarga kasacyjna została prawomocnie odrzucona jako nieopłacona, przy uwzględnieniu jednego z występujących wówczas w orzecznictwie kierunków wykładni przepisów regulujących problem uiszczania opłat od skargi kasacyjnej wniesionej przez profesjonalnego pełnomocnika. Oznacza to, że sądy poddały ocenie stan faktyczny będący przedmiotem rozpoznania, w tym prawidłowość czynności sądu i stron i prawomocnie orzekły o jego konsekwencjach prawnych. Późniejsze podjęcie przez powiększony skład Sądu Najwyższego uchwały (o charakterze zasady prawnej) przyjmującej odmienną wykładnię, inaczej określającą obowiązki sądu i stron, nie może podważyć mocy wiążącej postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, a do tego zmierzał skarżący argumentując, że w świetle wykładni przyjętej w uchwale uchybił terminowi do wniesienia opłaconej skargi kasacyjnej bez swojej winy, ponieważ nie został wezwany do uiszczenia opłaty od skargi.

Z przytoczonych względów zażalenie uczestnika podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.